

COMMISSIE VAN DE EUROPESE GEMEENSCHAPPEN

Brussel, 2.12.2004
COM(2004) 759 definitief

**MEDEDELING VAN DE COMMISSIE AAN DE RAAD, HET EUROPEES
PARLEMENT, HET EUROPEES ECONOMISCH EN SOCIAAL COMITÉ
EN HET COMITÉ VAN DE REGIO'S**

De Europese elektronische-communicatieregelgeving en –markten in 2004

[SEC(2004)1535]

1. INLEIDING

In opeenvolgende mededelingen van de Commissie is de Lissabon-visie op de Europese kenniseconomie uitgewerkt. De Commissie heeft daarbij de aandacht gevestigd op de essentiële rol van de elektronische-communicatiesector in praktisch alle andere economische activiteiten en op de betekenis van innovatieve communicatiediensten als krachtige motor voor de arbeidsproductiviteit¹.

Een van de factoren voor het bereiken van de doelstellingen is, zoals in diverse conclusies van de Europa Raad is omschreven, de tenuitvoerlegging van het nieuwe EU-regelgevingskader voor elektronische communicatie². Dit regelgevingskader schrijft technologieneutrale regelgevingsbeginselen voor die, zodra zij in de lidstaten volledig operationeel zijn, de keuze en het nut voor de consument zullen verbeteren. Het optimale tijdschema voor de tenuitvoerlegging is kort en kritisch. De toepassing van de EG-mededingingsregels in de praktijk speelt eveneens een essentiële rol.

De Commissie heeft de tenuitvoerlegging van het EU-regelgevingskader krachtig gepromoot door haar voortgangsrapportages, samenwerking met de autoriteiten van de lidstaten en, waar nodig, inbreukprocedures. Het laatste verslag over de regelgeving en markten³ richtte zich vooral op de grootste zorgen van de Commissie in verband met de omzetting. In deze mededeling ligt het accent op marktontwikkelingen en de belangrijkste regelgevingskwesaties die nog niet zijn opgelost. Zij is gebaseerd op een uitvoerigere analyse en marktgegevens die in een werkdocument van de diensten van de Commissie zijn opgenomen. Voor het eerst worden alle vijfentwintig lidstaten behandeld. De hier beschreven regelgevings situatie weerspiegelt in het algemeen de toestand op 1 oktober 2004. De marktgegevens hebben, tenzij anders vermeld, betrekking op de periode tot en met 1 augustus 2004⁴.

2. VOORNAAMSTE MARKTONTWIKKELINGEN

De vooruitzichten in de sector elektronische communicatiediensten worden steeds gunstiger. De concurrentie neemt op de meeste markten toe, met alle voordelen van dien voor de consument in termen van prijzen, kwaliteit en innovatieve diensten.

De industrie, vooral de sector vaste communicatie, krabbelt weer overeind na een periode van besnoeiingen en schuldverlaging. De innovatie bij mobiele en breedbanddiensten, en tot op zekere hoogte ook bij de traditionele vaste diensten, stuwt de groei op. De totale groei in de sector, die voor 2004 op 4,6%⁵ wordt geraamd, heeft zich gestabiliseerd op een niveau dat de groei van het BBP voor de EU25 overtreft. De belangrijkste drijvende krachten zijn vaste datadiensten en mobiele diensten, die een groei van maar liefst 11,5%, respectievelijk 7%⁶ vertonen.

¹ "Snelle verbindingen voor Europa: recente ontwikkelingen in de sector elektronische communicatie", COM(2004) 61 def. Zie ook de mededeling van de Commissie "Mobiele breedbanddiensten" van 30 juni 2004, COM(2004) 447.

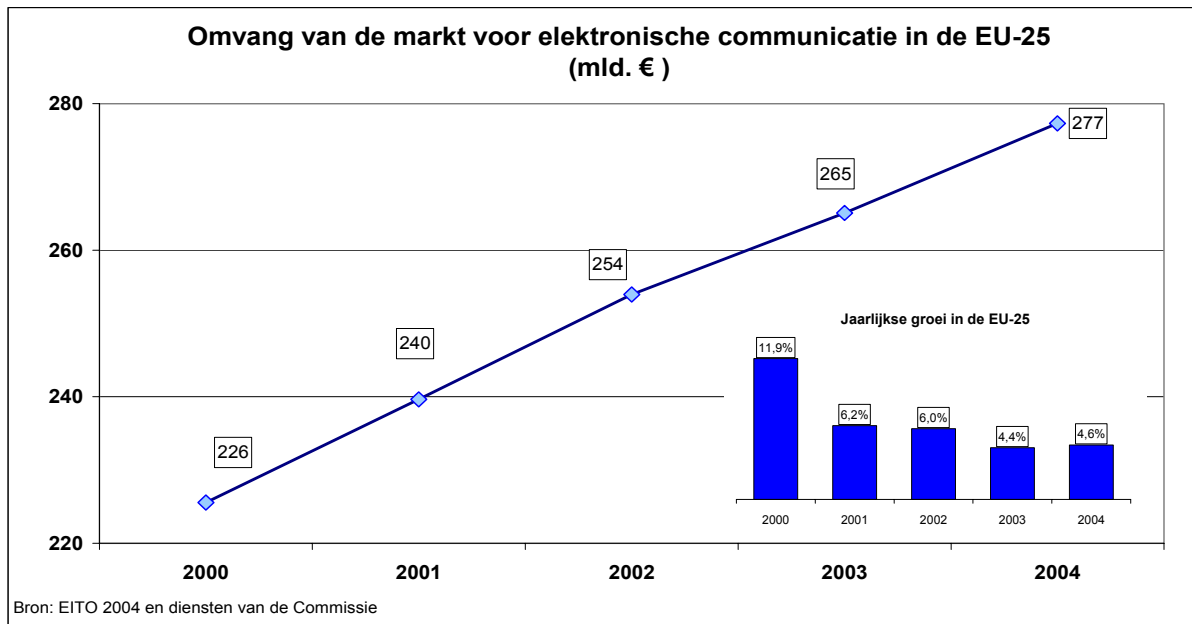
² http://europa.eu.int/information_society/topics/telecoms/regulatory/new_rf/index_en.htm

³ De Europese elektronische-communicatieregelgeving en –markten in 2003, COM(2003) 715.

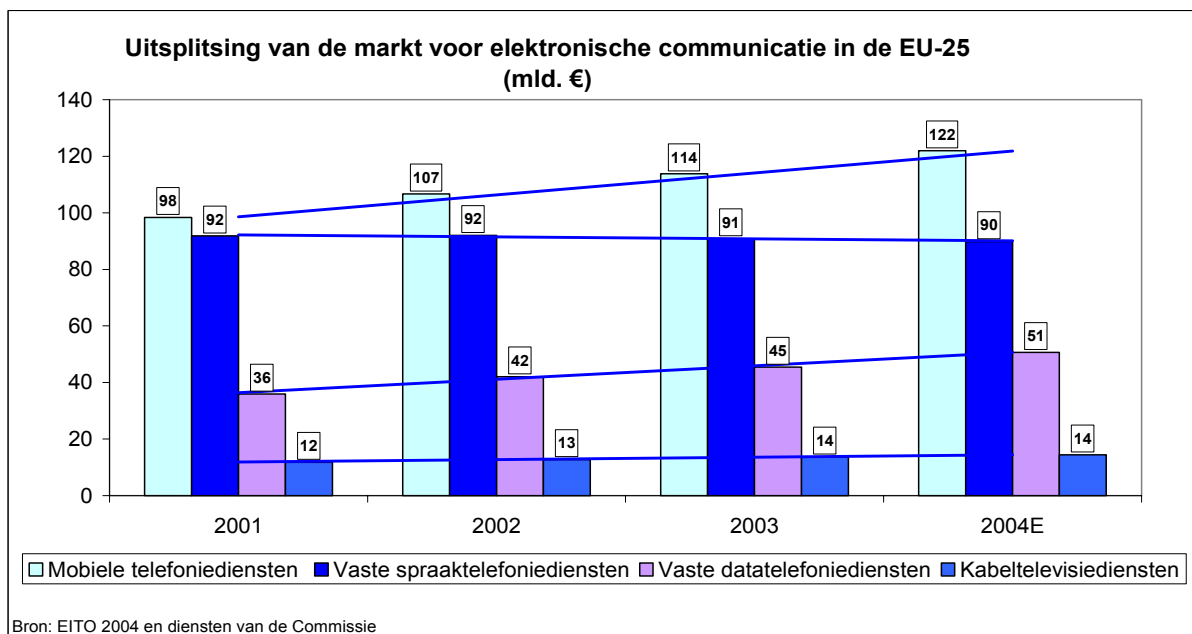
⁴ Gegevens verstrekt door de nationale regelgevingsinstanties, tenzij anders vermeld.

⁵ In nominale termen. Bron: EITO en IDATE.

⁶ Bron: raming van het EITO.

Aan deze algemene trends ligt een aantal specifieke ontwikkelingen ten grondslag. Ten eerste is de markt voor vaste telefonie in waarde gedaald doordat de prijzen onder druk zijn komen te staan als gevolg van de groeiende concurrentie. Ten tweede is de breedbandpenetratie dramatisch toegenomen onder invloed van lagere tarieven en de steeds grotere infrastructuurconcurrentie, nu nieuwe marktpelers op de investeringsladder beginnen te klimmen⁷. Ten derde blijft de penetratie van mobiele diensten stijgen en ofschoon spraakcommunicatie nog domineert, zijn er aanwijzingen dat ook de mobiele datadiensten in de lift zitten. In de meeste lidstaten zijn de 3G-netwerken en –diensten inmiddels van start gegaan

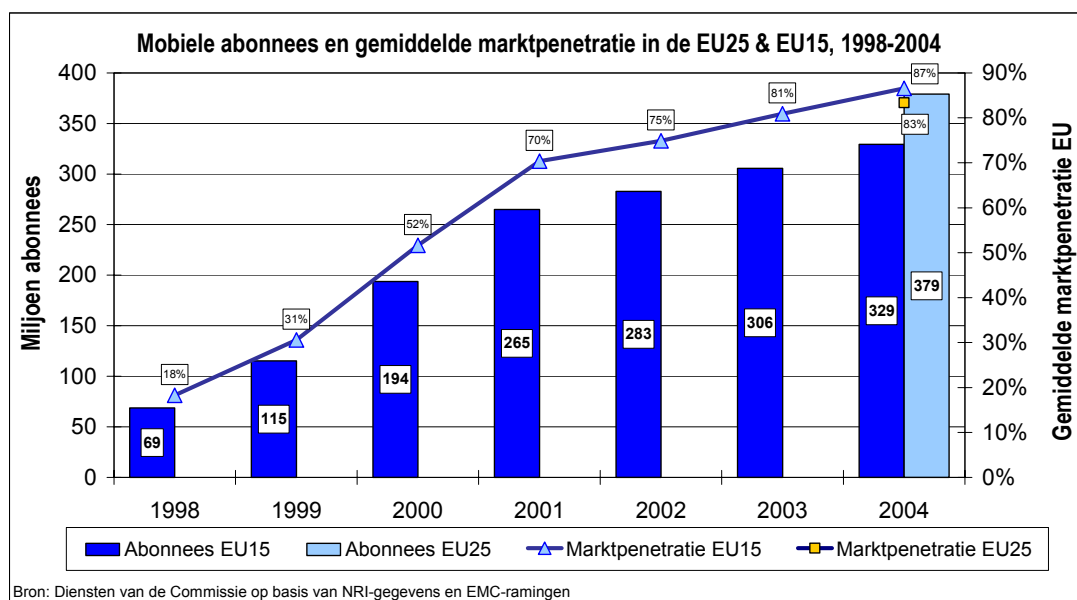

⁷

Deze term verwijst naar het verschijnsel dat een nieuwe marktpeler bij de opbouw van zijn klantenbestand eerst van toegangsproducten op verschillende niveaus van de waardeketen profiteert om pas later geleidelijk een eigen infrastructuur voor de aansluiting van de klanten aan te leggen.

2.1 Mobiele diensten

De inkomsten uit mobiele diensten overtreffen die voor vaste spraakdiensten. In 2004 bleef de groei hoog dankzij een toename van 7%, die deels ook op het conto van de mobiele datadiensten moet worden geschreven. De gemiddelde penetratie is eveneens blijven stijgen. Zij bedraagt nu 83% voor de EU25, terwijl zij voor de EU15 met 6% is toegenomen tot 87%. Er zijn inmiddels meer dan 379 miljoen mobiele abonnees. De belangrijkste factor voor de toekomstige groei van de mobiele sector in de EU is waarschijnlijk de uitrol van geavanceerde diensten met toegevoegde waarde.

Afgaande op een aantal algemene trends lijkt de concurrentie in bepaalde segmenten van de mobiele sector groter te worden. Het gemiddelde marktaandeel van de marktleiders is gedaald van 46,6% vorig jaar tot 43,2% nu, een daling die groter is dan in de afgelopen drie jaar tezamen. De portabiliteit van mobiele nummers, waardoor abonnees hun eigen nummer kunnen houden bij de overstap naar een andere exploitant, is in de loop van het jaar verbeterd, in sommige landen zelfs sterk. Deze dienst had het meeste succes wanneer de kosten voor het meenemen van nummers relatief laag werden gehouden.

Zoals later zal blijken bij de behandeling van interconnectie is in diverse EU-landen in de loop van het jaar een welkome verlaging opgetreden van de terminatietarieven voor mobiele gesprekken. Dankzij ingrijpen van de NRI's zullen er ongetwijfeld nog nieuwe verlagingen volgen. De hoge internationale-roamingtarieven blijven een bron van zorg. De Commissie gaat door met haar onderzoek naar de naleving van de mededingingsvoorschriften voor wat betreft de internationale wholesale-roamingtarieven die de mobiele-netwerkexploitanten elkaar in rekening brengen. In juli van dit jaar heeft zij haar voorlopig standpunt bepaald over de inbreuken op artikel 82 van het Verdrag met betrekking tot de Britse wholesalemarkt voor internationale roaming⁸. Voorts buigt ook de Europese Groep van Regelgevers (ERG) zich momenteel over de internationale-roamingproblematiek. De Commissie dringt er bij de regelgevingsinstanties op aan de marktanalyses voor gespreksterminatie op afzonderlijke mobiele netwerken en voor de wholesaletarieven voor internationale roaming zo snel mogelijk af te ronden.

⁸ Persmededeling van de Commissie IP/04/994 <http://europa.eu.int/rapid>.

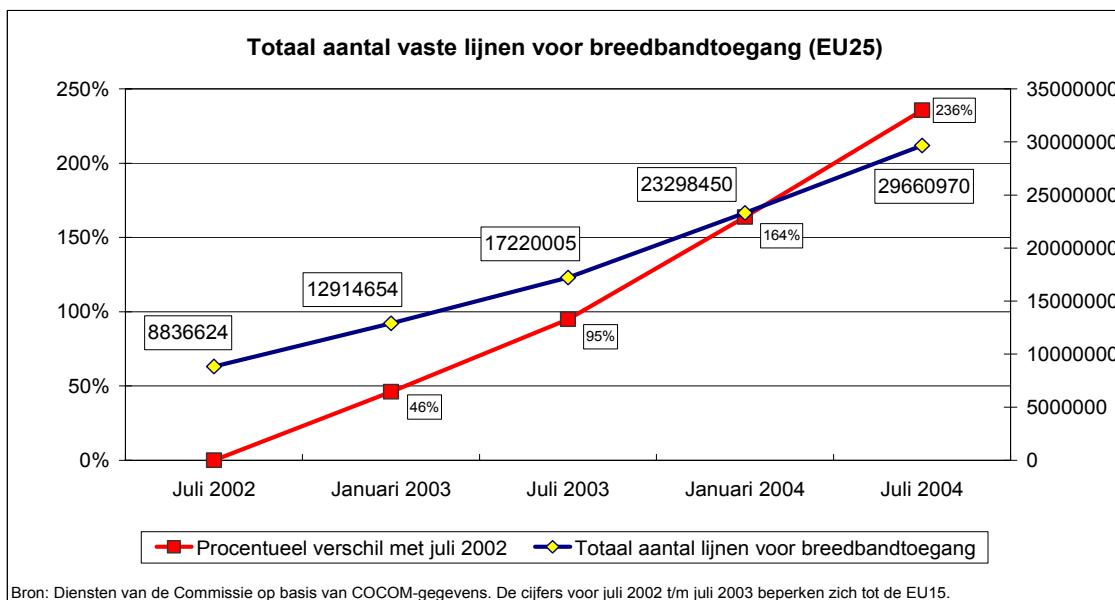
De start van 3G-diensten

In 2004 zijn er steeds meer 3G-initiatieven van start gegaan; van de 75 exploitanten met een 3G-vergunning bieden er al 30 commerciële diensten aan, terwijl 21 in het voorstadium van commerciële introductie verkeren. Er zijn naar schatting rond 2,6 miljoen 3G-abonnees in de EU en verwacht wordt dat de dekking tegen eind 2004 ongeveer 43% van de totale EU-bevolking zal bedragen⁹. In de loop van 2005 zullen er nog meer exploitanten de fase van volledige commerciële introductie bereiken. Pas dan kan worden bepaald in hoeverre de 3G-diensten door de massamarkt worden opgenomen.

2.2 Breedband

De breedbandsector is dit jaar gestaag blijven groeien. Het totale aantal breedbandaansluitingen is met meer dan 72% gestegen. In de EU25 zijn er momenteel 29,6 miljoen aansluitingen, ofwel 6,5% van de bevolking. Voor de EU15 ligt het cijfer op 7,6%, tegenover 4,5% vorig jaar. De steeds snellere breedbanduitrol is vooral het gevolg van de steeds grotere concurrentiedruk en van het streven van vaste exploitanten om de slinkende inkomsten uit spraaktelefonie te compenseren. Het marktaandeel van de nieuwe marktdeelnemers is blijven stijgen en bedraagt nu 43,7%, een stijging met 2,2 procentpunten ten opzichte van vorig jaar. Het aandeel van de nieuwe exploitanten op de markt voor DSL, een technologie die inmiddels goed is voor 78% van de totale breedbandsector, is eveneens gegroeid en ligt nu op 30,2%, bijna 8 procentpunt meer dan afgelopen jaar. De concurrentie bij breedbandtoegang is in bepaalde landen evenwel nog gering. Daarom zal de Commissie actief blijven toezien op de ontwikkeling ervan en waar nodig ingrijpen.

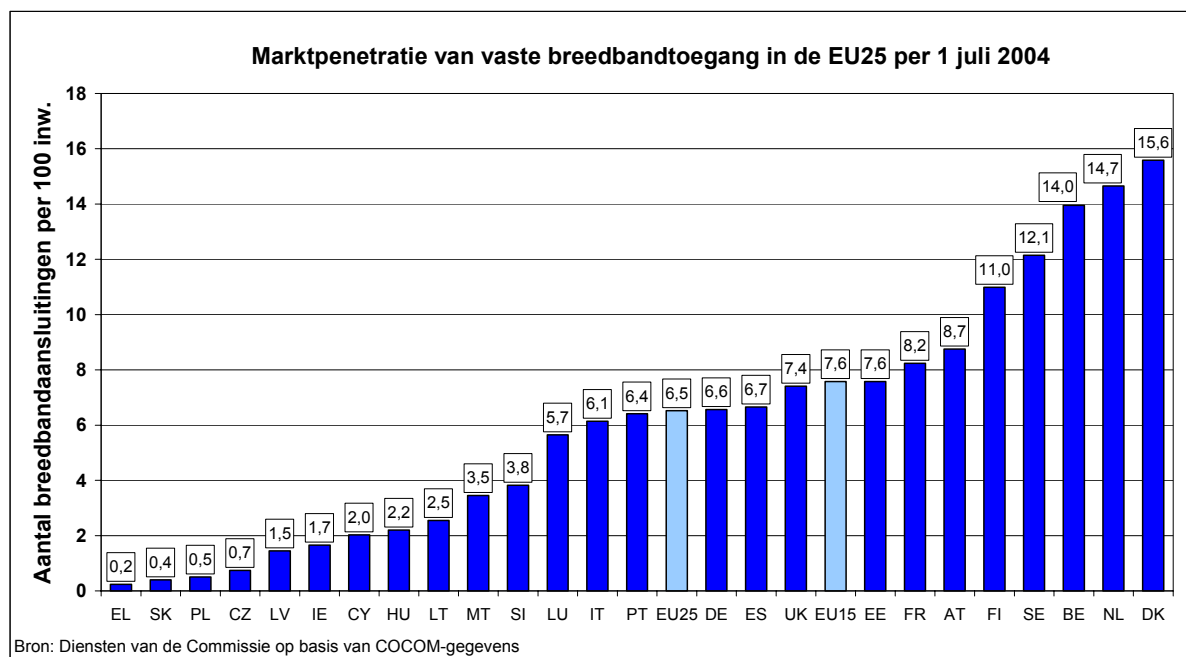
Naar aanleiding van een concurrentieonderzoek op basis van artikel 82 EG heeft Deutsche Telekom de Commissie toegezegd een einde te zullen maken aan de omstreden prijsklem voor breedbandtoegang door de tarieven voor gedeelde toegang (abonneelijndeling) met ingang van 1 april 2004 te verlagen¹⁰.

⁹ Volgens NRI-gegevens.

¹⁰ Persmededeling van de Commissie IP/04/281 <http://europa.eu.int/rapid>.

De breedbandpenetratie varieert aanzienlijk van lidstaat tot lidstaat en is meestal het hoogst in landen waar al een levendige infrastructuurconcurrentie bestaat tussen kabel en andere netwerkalternatieven en dankzij ontbundeling van het aansluitnet.

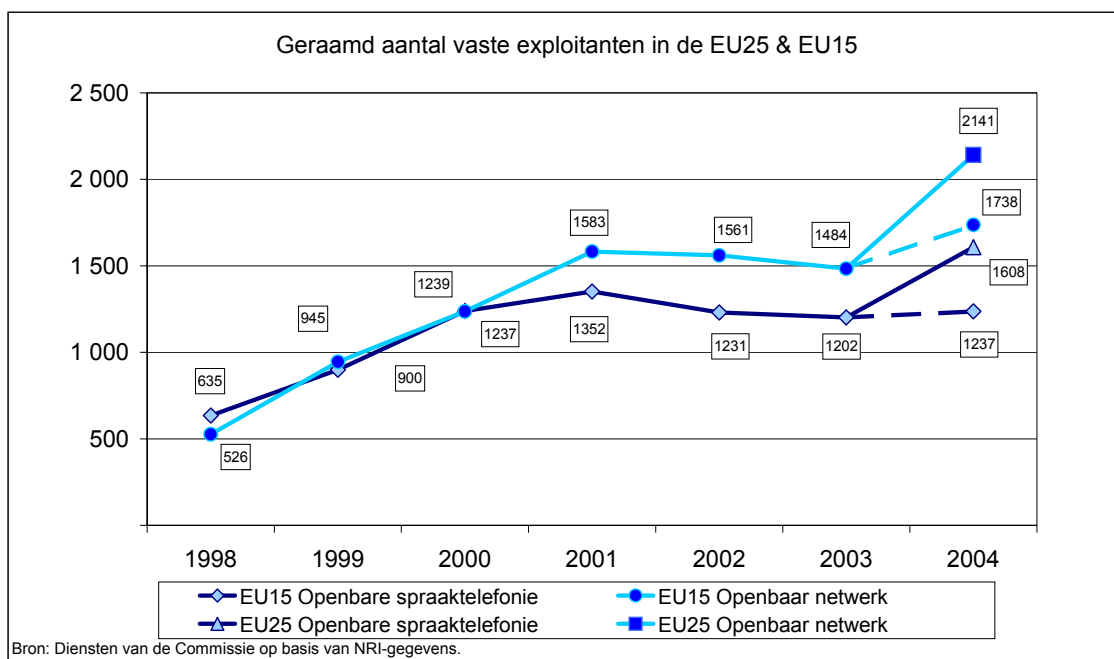

2.3 Ontbundeling van het aansluitnet

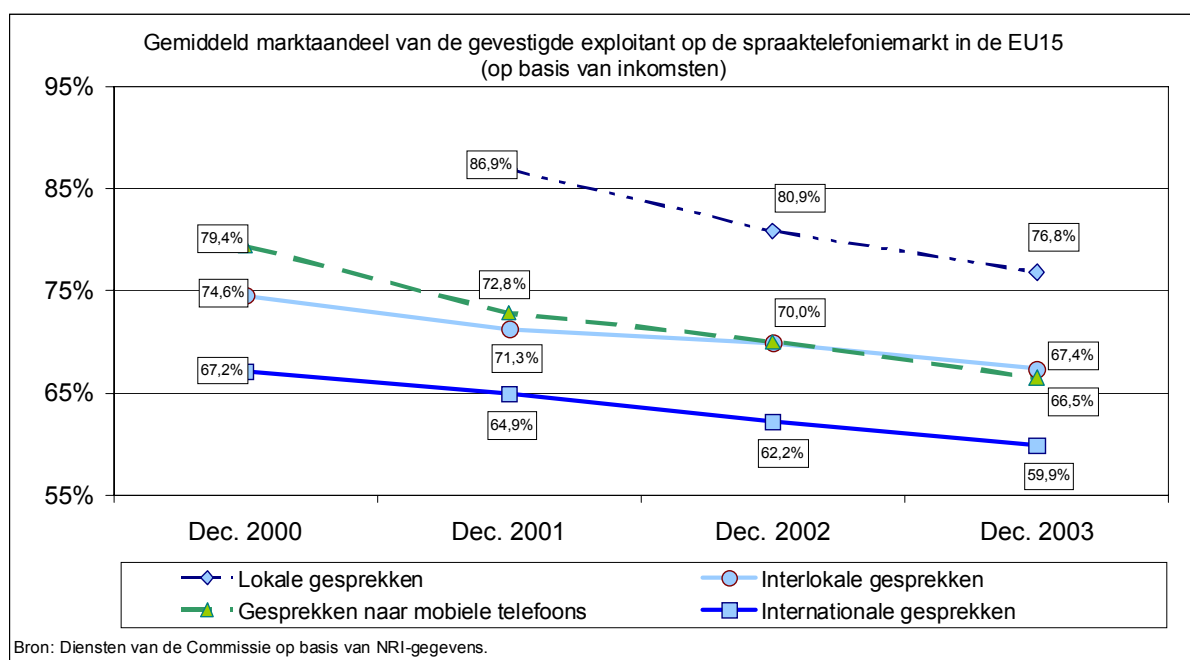
Een opmerkelijke trend was de groei van het aantal ontbundelde abonneelijnen (volledig ontbundelde en gedeelde lijnen) met 110% van 1,8 miljoen in juli 2003 tot meer dan 3,8 miljoen in de EU15 in juli 2004. Twee factoren hebben hierin een rol gespeeld: een doeltreffende regelgeving, vooral ten aanzien van de tariefstelling, heeft haar vruchten afgeworpen en in bepaalde landen zijn nieuwe marktdeelnemers hun infrastructuurinvesteringen beginnen te verhogen.

2.4 Vaste spraakdiensten

Ondanks de geleidelijke afbrokkeling van de inkomsten uit de vaste sector, is het geschatte aantal nieuwe marktspelers voor het eerst sinds jaren weer gestegen.

In combinatie met een gestage afname van het marktaandeel van de gevestigde exploitant wijst dit erop dat de concurrentie op de vaste markt in verschillende landen toeneemt. De tarieven zijn in sommige segmenten in de loop van het jaar gedaald en de gevestigde exploitanten zijn met meer diverse en op maat gemaakte dienstenpakketten gekomen om de klant aan zich te binden. Ook is er in alle lidstaten veel meer gebruik gemaakt van portabiliteit van vaste nummers.

Uit bovenstaande figuur blijkt dat het marktaandeel in alle segmenten van de vaste telefonie blijft dalen. Desondanks heeft de gevestigde exploitant in sommige lidstaten nog steeds een hoog marktaandeel voor het lokale verkeer. Het verloop van het marktaandeel van de gevestigde exploitant hangt nauw samen met de liberalisering van de markt. Dit wordt bevestigd door het marktaandeel van de gevestigde exploitant in de nieuwe lidstaten, dat, zeker voor het lokale segment, veelal nog boven 90% ligt.

31% van de consumenten maakt inmiddels gebruik van een alternatieve aanbieder voor interlokale en internationale gesprekken. Voor het lokale verkeer blijft dit cijfer steken op bijna 20%. Meestal gebeurt dit door middel van indirecte toegang, zoals carrierselectie of -preselectie. Slechts 6,47% maakt gebruik van rechtstreekse toegang¹¹ tot een alternatieve exploitant.

Gezien de groei van de inkomsten uit mobiele diensten, kan de afname van de inkomsten uit vaste telefonie wel eens het gevolg zijn van de substitutie van vaste door mobiele telefonie. In diverse nieuwe lidstaten met een minder goed ontwikkelde vaste infrastructuur kiezen nieuwe abonnees dikwijls meteen voor mobiele telefonie. Er zijn echter aanwijzingen dat innovaties zoals het spraak-over-internetprotocol en gecombineerde vaste en mobiele producten de afname van de inkomsten uit vaste telefonie mettertijd tot staan kan brengen.

2.5 Interconnectie

Interconnectie is een van de hoekstenen van concurrentie. In de vaste sector zijn de interconnectietarieven blijven dalen, al gaat dit langzamer dan voorheen en tekent zich een stabilisatie af. In de mobiele sector wordt er daarentegen al enige tijd over geklaagd dat de tarieven van gespreksterminatie op het mobiele net niet in verhouding tot de kosten staan. Als gevolg van maatregelen die zijn opgelegd, heeft er in het afgelopen jaar een ombuiging plaatsgevonden. De gemiddelde tarieven voor terminatie van oproepen van vaste toestellen op het mobiele net van exploitanten met AMM (aanmerkelijke marktmacht) in de EU zijn tussen juli 2003 en juli 2004 met 14% gedaald.

2.6 Consumenten

De trend naar meer voordelen voor de consument, zoals lagere prijzen, een ruimere keuze en innovatievere diensten, die met de liberalisering van de markt voor elektronische communicatie werd ingezet, zet door dankzij de grotere concurrentie en de flexibiliteit van het nieuwe regelgevingskader. Dit jaar zijn de keuzemogelijkheden door de komst van nieuwe exploitanten op de markt verruimd en zijn er nieuwe breedbandalternatieven verschenen¹². Met de stijgende concurrentiedruk zijn de tarieven in bepaalde segmenten gedaald¹³.

In de vaste én de mobiele sector doen innovatieve gecombineerde aanbiedingen hun intrede, 3G maakt zijn opwachting en geavanceerde hoogwaardige datadiensten breken door dankzij de groeiende infrastructuurinvesteringen. Toch blijven er nog talloze uitdagingen over. De concurrentie op het aansluitnet en bij breedband is in bepaalde landen nog relatief gering en de algemene concurrentiesituatie varieert van lidstaat tot lidstaat. Verdere vooruitgang zal afhangen van het succes bij de invoering en toepassing van het nieuwe regelgevingskader in alle lidstaten en van de doeltreffende handhaving van de EG-mededingingsregels.

¹¹ Diensten die via een eigen infrastructuur of een volledig ontbundeld aansluitnet worden geleverd.

¹² Hierdoor is het aanbod in termen van prijs en capaciteit gevarieerder geworden.

¹³ In het interlokaal en internationaal verkeer.

3. OMZETTING IN DE 25 LIDSTATEN

De lidstaten (EU15) hadden tot 24 juli 2003 de tijd om de voornaamste richtlijnen¹⁴ van het nieuwe regelgevingskader van de EU in nationale wetgeving om te zetten. Voor de ePrivacy-richtlijn was dit 30 oktober 2003. Voor de tien nieuwe lidstaten gelden alle richtlijnen vanaf 1 mei 2004.

Een snelle en correcte omzetting is van vitaal belang voor de sector. Vertragingen belemmeren de analyse van de markten door de nationale regelgevingsinstanties (NRI's) en de intrekking, aanpassing of invoering van regulerende verplichtingen, afhankelijk van de mate van concurrentie op de markt. Veel verontrustender is evenwel het negatieve signaal dat hiervan uitgaat naar de consument en de markt. In de periode van vijf jaar tot 2003 hebben de niet-gevestigde vaste exploitanten alleen al in de EU15 70 miljard euro geïnvesteerd¹⁵. De gevestigde en de niet-gevestigde markspelers streven ernaar in de komende jaren veel te blijven investeren. Een gebrekkig regelgevingskader zou dat voornemen in gevaar kunnen brengen.

Twintig lidstaten zijn klaar met de invoering van primaire wetgeving en hebben de Commissie daarvan in kennis gesteld. Dit is een belangrijk resultaat waarvoor de bestaande wetgeving ingrijpend moest worden aangepast of veel nieuwe wetgeving moest worden ingevoerd. De volgende vijf lidstaten hebben deze primaire wetgeving ter omzetting van het regelgevingskader nog niet ingevoerd, al hebben zij wel belangrijke stappen in die richting gezet:

België, Tsjechië, Estland, Griekenland en Luxemburg.

De Commissie heeft een aantal procedures ingeleid wegens niet-naleving van de kennisgevingsplicht en de zaken tegen België, Griekenland en Luxemburg bij het Europese Hof van Justitie aanhangig gemaakt.

In acht lidstaten moet nog (soms omvangrijke) secundaire wetgeving worden ingevoerd voordat de primaire wetgeving volledig van kracht kan worden:

Spanje, Frankrijk, Cyprus, Letland, Litouwen, Polen, Slovenië en Slowakije.

De Commissie gaat momenteel na of de omzetting in alle lidstaten conform het EU-*acquis* is gebeurd. Zo niet, zal zij op basis van het Verdrag maatregelen treffen.

4. OPTREDEN IN HET KADER VAN ARTIKEL 7

Krachtens artikel 7 van de Kaderrichtlijn moet een ontwerpmaatregel vóór de goedkeuring ter kennis van de Commissie worden gebracht om ervoor te zorgen dat de marktdefinitie en marktanalyse in overeenstemming met de EU-mededingingsregels kunnen plaatsvinden en er een harmonisatie van de interne markt mogelijk is. De Commissie kan op zo'n ontwerp reageren en, mocht zij de marktdefinitie of aanwijzing van AMM-exploitanten als onverenigbaar met het Gemeenschapsrecht of als een belemmering voor de interne markt beschouwen, verlangen dat het wordt ingetrokken.

¹⁴ De Kaderrichtlijn, de Toegangsrichtlijn, de Universeledienstrichtlijn en de mededingingsrichtlijnen.

¹⁵ Investment by New Entrants in Europe, 2004, Strategy and Policy Consultants Network.

Per 1 oktober 2004 had de Commissie 101 kennisgevingen ontvangen uit negen lidstaten. De meeste waren afkomstig uit Oostenrijk, Finland, Portugal en het Verenigd Koninkrijk. De Commissie heeft inmiddels 92 zaken gesloten en heeft richtsnoeren voor de marktbeoordeling door de NRI's opgesteld. Daarin wordt ingegaan op de beleids- en uitvoeringsaspecten die een samenhangende doch voldoende genuanceerde benadering in alle lidstaten moeten garanderen. Verder hebben de diensten van de Commissie 58 maal nog voor de notificatie van een voorstel met de NRI's van 15 lidstaten vergaderd om de implicaties ervan te bespreken. Totnogtoe is er, behalve voor de nationale whosalemarkt voor internationale roaming op openbare mobiele netwerken, voor elk van de in de aanbeveling betreffende de relevante markten genoemde markten ten minste één kennisgeving ingediend. Tot 1 november 2004 heeft de Commissie slechts in drie gevallen van haar vetorecht gebruik gemaakt¹⁶.

Naar aanleiding van de evaluatie van de kennisgevingen is de algemene indruk ontstaan dat de regulering zich meer is gaan toespitsen op het ondervangen van marktfalen. De NRI's hebben zich doorgaans aan de marktdefinities van de aanbeveling gehouden. Voor twee markten is evenwel een afwijkende benadering gevolgd: de wholesalemarkt voor breedbandtoegang (opname van breedband via de kabel, hetgeen volgens de Commissie alleen mogelijk is wanneer een aan bitstroomtoegang gelijkwaardig product via de kabel wordt aangeboden) en de markt voor de doorgifte van omroepsignalen (opgesplitst naar platform, d.w.z. terrestrisch, kabel en satelliet).

Bij de aanwijzing van AMM-exploitanten zijn doorgaans de uitgangspunten van de AMM-richtsnoeren gevolgd. Ofschoon het marktaandeel nog steeds een belangrijke factor is, zijn bij de algemene analyse andere aspecten (zoals marktdynamiek, belemmeringen voor marktdeelnemers en potentiële concurrentie) eveneens van betekenis gebleken.

Wat regulerende maatregelen betreft, leggen de NRI's de AMM-exploitanten gewoonlijk verplichtingen op die afhankelijk zijn van de aard van de problemen met de concurrentie op de relevante markten. In sommige gevallen hebben de NRI's een asymmetrische aanpak gekozen, d.w.z. dat zij AMM-exploitanten op soortgelijke markten in één en dezelfde lidstaat verschillende verplichtingen opleggen. Het regelgevingskader staat dit toe, mits een dergelijke behandeling te rechtvaardigen is.

Ten slotte blijkt uit de ervaringen dat de NRI's bij de uiteindelijke maatregelen zoveel mogelijk rekening hebben gehouden met de opmerkingen die de Commissie in haar besluiten heeft gemaakt.

5. IMPLEMENTATIE VAN HET NIEUWE REGELGEVINGSKADER IN DE EU25

Ofschoon de markt gemiddeld een vrij positief beeld laat zien, heeft de Commissie toch een aantal kerngebieden aangewezen waarop de regelgeving in de lidstaten verbetering behoeft. Hieronder worden een paar van de voornaamste regelgevingskwesaties voor het voetlicht gebracht.

¹⁶ Deze zaken hadden betrekking op de Finse markt voor internationale gesprekken (zaak FI/2003/0024 en FI/2003/0027), de Finse markt voor toegang en "call origination" op openbare mobiele telefoonnetwerken (zaak FI/2004/0082) en de Oostenrijkse markt voor transitdiensten op het vaste telefoonnet (zaak AT/2004/0090).

5.1 Nationale regelgevingsinstanties (NRI's)

De nationale markten kunnen alleen goed functioneren als de lidstaten een kwalitatief goed regelgevingskader voor de NRI's op poten zetten.

NRI's moeten onafhankelijk zijn van commerciële of andere belangen. Zij moeten alle bevoegdheden krijgen die door het regelgevingskader worden voorgeschreven en in staat zijn deze zonder inmenging van buiten uit te oefenen.

De Commissie steunt geheel en al de activiteiten die de NRI's tot dusver hebben ontplooid bij de voorbereiding of de kennisgeving van marktanalyses en in het bijzonder de samenwerking binnen de Europese Groep van Regelgevers (ERG) bij het zoeken naar gemeenschappelijke benaderingen voor regulering conform het regelgevingskader.

De Commissie vreest echter wel dat nog niet in alle vijftientig lidstaten volledig wordt voldaan aan de principes van onafhankelijkheid en onpartijdigheid. Een volledige scheiding tussen het belang van de staat en de reguleringsbesluiten is namelijk nog niet in alle gevallen gegarandeerd. In sommige landen wordt de NRI bovendien gehinderd bij het doorvoeren van regulerende maatregelen op grond van de marktanalyses. Dit is bijvoorbeeld het geval wanneer een ministerie dat niet als NRI voor de marktanalyse is aangemeld, instructies of aanwijzingen geeft om het reguleringsbesluit van de NRI te beïnvloeden. Maar soms zijn het juist beperkingen in de nationale wetgeving die grenzen stellen aan de vrijheid van de regelgevingsinstantie om de markt te reguleren. Het kan bijvoorbeeld gaan om een beperking van de reguleringsmaatregelen die de NRI mag opleggen of om te zware eisen die aan de regulerende verplichtingen worden gesteld. Zelfs wanneer de nationale wet de NRI alle bevoegdheden verleent, zijn er gevallen waarin de daadwerkelijke concurrentie wordt belemmerd door een falende handhaving van de NRI-besluiten.

Nog een bron van zorg voor de Commissie is de duur van de bezwaarprocedures tegen NRI-besluiten. In een fors aantal lidstaten onderzoekt de Commissie de situatie op dit punt. In sommige gevallen wordt de situatie nog verergerd door de systematische opschorting van NRI-besluiten hangende het beroep.

Tot slot heeft de eis dat NRI's naast hun taken op het gebied van markttoezicht, geschillenregeling en handhaving ook marktbeoordelingen moeten maken, sommige NRI's in ernstige problemen gebracht door een tekort aan middelen.

5.2 Vergoedingen voor dienstenvergunningen

De vergoedingen in verband met het beheer van vergunningssystemen en het verlenen van gebruiksrechten moeten transparant, evenredig en objectief te rechtvaardigen zijn. Zij mogen uitsluitend betrekking hebben op de werkelijke beheerskosten. Andere vergoedingen zijn niet toegestaan.

De Commissie onderzoekt de situatie in een aantal lidstaten waar de vergoedingen relatief hoog zijn om te controleren of aan deze principes is voldaan. Ook gaat zij na of de diverse vergoedingen die van de marktspelers worden verlangd en de bijdragen aan regelingen voor de verspreiding van breedband in overeenstemming met de richtlijnen zijn.

5.3 Individuele gebruiksrechten voor radiofrequenties

Waar de lidstaten individuele gebruiksrechten voor radiofrequenties verlenen, dienen daarvoor transparante en niet-discriminerende procedures te worden gevolgd. Ofschoon deze eis meestal in nationale wetgeving is omgezet, onderzoekt de Commissie momenteel in een aantal lidstaten, bij gebrek aan een nationaal frequentieplan of gezien de vergunningprocedures, of deze ook in de praktijk wordt toegepast.

5.4 Doorgangsrechten, collocatie en gedeeld gebruik van voorzieningen

De Commissie constateert dat zich overal in de Unie nog problemen voordoen met de vergunningen voor het plaatsen van masten en antennes voor mobiele diensten en de vergoedingen daarvoor. In een aantal gevallen heeft dit de introductie van de infrastructuur voor de derde generatie van mobiele systemen (3G) vertraagd en dat in weerwil van de soms strenge introductievoorwaarden van de nationale licenties. Een voorbeeld van "beste praktijk" in dit verband is het opzetten van een openbaar register van alle huidige en toekomstige antennelocaties.

5.5 Universele dienst

Een minimumpakket diensten voor alle eindgebruikers tegen een betaalbare prijs en bij een bepaalde kwaliteit is een van de voornaamste elementen van het regelgevingskader. De lidstaten moeten ervoor zorgen dat geen bedrijf of categorie bedrijven bij voorbaat is uitgesloten van het aanbieden van deze "universele dienst". De Commissie onderzoekt grondig of de aanbieder van de universele dienst in bepaalde lidstaten in strijd met dit uitgangspunt of zonder de noodzakelijke transparantie wordt aangewezen.

5.6 Doorgifteverplichtingen

De lidstaten mogen een doorgifteverplichting (must carry-verplichting) alleen opleggen wanneer dit nodig is om te voldoen aan een duidelijk omschreven doelstelling van algemeen belang. De Commissie onderzoekt de wijze waarop deze verplichtingen in sommige landen worden opgelegd, in de eerste plaats om na te gaan of er een duidelijk verband wordt gelegd tussen de verplichtingen en de doelstellingen zodat de eigen bevoegdheid van de autoriteiten om doorgifteverplichtingen op te leggen geen aanleiding tot willekeur geeft.

5.7 Ongevraagde commerciële berichten

De Commissie merkt op dat zich, ofschoon de toestemmingsregeling (opt-in) van de ePrivacy-richtlijn in het algemeen in nationale wetgeving is omgezet, tevens een trend voordoet om de gebruikers door middel van convenanten te beschermen. Deze ontwikkeling wordt toegejuicht.

5.8 Verkeersgegevens

De Commissie zal onderzoek doen naar de trend onder de autoriteiten van de lidstaten om de wettelijke bewaarplicht voor verkeersgegevens voor handhavingsdoeleinden te verlengen.

5.9 Toepassing van de overgangsbepalingen in de EU15

De lidstaten van de EU15 zijn volgens de overgangsbepalingen gehouden ervoor te zorgen dat de bestaande regulerende verplichtingen ten aanzien van AMM-exploitanten van kracht blijven totdat de NRI's op basis van het nieuwe regelgevingskader een besluit hebben genomen.

De Commissie gaat momenteel na of er nog steeds gevallen zijn waarin niet goed de hand wordt gehouden aan dergelijke verplichtingen, bijvoorbeeld met betrekking tot de kostentoe-rekening en de scheiding van boekhoudingen, waardoor een prijsklem voor nieuwe markt-deelnemers ontstaat. Verschillen in de aanpak en gedetailleerdheid van de wettelijke controles op wholesale-, toegangs- en retailtarieven hebben in sommige gevallen een soortgelijk effect.

De Commissie vreest ook dat de groei van de investeringen van nieuwe marktdeelnemers en de migratie van klanten naar kwalitatief betere producten door een omschakeling van door-verkochte producten naar bitstroomtoegang en ontbundeling van het aansluitnet, in bepaalde gevallen gedwarsboemd wordt door procesgerelateerde problemen. Als gevolg daarvan gaan ontwikkelingen zoals de ontbundeling van het aansluitnet niet in alle lidstaten even snel. Met het oog op de oplossing van de resterende problemen dient in ieder geval meer haast te worden gemaakt met de marktbeoordelingen en moeten de overgangsregelingen zoveel mogelijk worden beperkt.

5.10 Implementatie van de "startvoorwaarden" in de nieuwe lidstaten

De nieuwe lidstaten dienden ervoor te zorgen dat de regulerende verplichtingen voor AMM-exploitanten op de dag van toetreding van kracht waren. Een deel van de nog resterende problemen van de EU10 is gelijk aan die welke onder het oude regelgevingskader in de EU15 bestonden, zoals kostentoe-rekening en tarieftransparantie. In een deel van de nieuwe lidstaten is ook het bestaan van een adequaat referentieaanbod voor interconnectie twijfelachtig. Een andere tekortkoming van een aantal nieuwe lidstaten is dat carrierselectie en -preselectie en nummerportabiliteit daar niet volledig geïmplementeerd zijn.

6. CONCLUSIE

Europa verkeert in een kritieke fase van de ontwikkeling van een nieuwe en dynamische economie die door de convergentie van technologieën en diensteninnovatie wordt gedreven. Of-schoon de markten voor elektronische communicatie tekenen van herstel vertonen, moet er nog heel wat terrein worden goedgeemaakt voordat de voordelen voor de bredere Europese economie duidelijker worden.

Een volledige en correcte implementatie van het regelgevingskader voor elektronische communicatie en een doeltreffende toepassing van de EG-mededingingsregels zijn essentiële voorwaarden. Het potentieel voor concurrentie, innovatie en investeringen zal alleen volledig kunnen worden gerealiseerd als de lidstaten een hoge prioriteit geven aan de omzetting en volledige handhaving van de al vastgestelde EU-beginselen. De Commissie zal over de voor-deringen verslag blijven uitbrengen en daarbij vooral aandacht schenken aan de toepassing van de nationale omzettingbepalingen in de praktijk.